

EEN SCHIJNBAAR NIETIG LEVEN.

(Een Kerstverhaal.)

Door J. VAN TLINDENHOUT.

HET is schemeravond, te duister om iets te doen, te licht om de lamp reeds aan te steken. Zonder iets te doen wandel ik mijn kamer op en neer, schuif hier en daar een stoel terecht en sta eindelijk voor de piano, waarop een muziekboek ligt. Bij dien aanblik rijst in mijne herinnering eene gestalte op, die mij vriendelijk toeknipt: »Vertel het maar! het leed is nu doorgestaan, nu is alles goed, ik weet, waarom het zoo zijn moest.»

Ja, veel leed en zwaar leed heeft zij doorgestaan, de vriendelijke kleine, maar als een heldin heeft zij zich gedragen. Het was geen strijd, die eenmaal uitgevochten voor altijd beslecht was, geen enkele slag, die door eens alle krachten in te spannen gewonnen kon worden, neen het was een strijd, die dagelijks terugkeerde en eene groote mate van nederigheid en ware toewijding van een christenhart eischte. Johanna was gebrekkig, en niet zoo, dat het door de kunst te verhelpen was, maar hopeloos. Het hoofd zat diep tusschen de hooge schouders, alsof het steun noodig had voor den zeldzaam weligen haartooi, die het versierde. Aan de schouders, die beenderig en spits uitstaken, zaten lange dunne armen met dorre, vermagerde handen met lange vingers, die zich wonderlijk, hoekig en leelijk bewogen. Alleen in het gezichtje ontdekte het oog iets innemends, een liefelijk zachte glimlach en een verstandigen, doordringenden blik uit schoone, diepblauwe oogen.

Hoe dikwijls en met hoeveel trots drukte de

moeder het beminnelijke kind aan haar hart. Die blauwe kinderoogen verkondigden de weduwe, die van haar handenarbeid moest leven, eene nieuwe wereld vol geluk en blijdschap. Hoevele droomen en verwachtingen ontwaakten weer in haar gebroken hart! Ja, Johanna was een zonnestraal op haar weg voor de arme vrouw, die een paar maanden voor Johanna's geboorte door een ongeluk haar echtgenoot verloor. Zij gevoelde zich gelukkig, als zij het altijd vroolijke, gezonde meisje op hare armen droeg, zij speelde met haar, leerde haar al die kleine kunsten, die, zoo oud als het menschedom, met elk kind weer nieuw worden. Zij hoedde het als haar oogappel, als de gierigaard zijn schat.

Wanneer was het dan, dat zij voor het eerst op de gedachte kwam, dat de kleine iets zonderlings, iets vreemds over zich had?

Toen zij eens voor het venster gezeten haar kind nazag, dat in de kamer rondkroop, betrapte zij zichzelf er op, dat zij gedachteloos aanzag, dat Johanna eene onnatuurlijke beweging maakte, eene beweging, waaraan zij reeds gewoon was, maar die toch heel anders was dan bij andere kinderen. Haar hart kromp ineen, en aanstonds zette zij deze gedachte op zij, die als een spook voor haar oprees. Welk eene akelige inbeelding! Hoe kon zij er aan komen? Hare kleine Johanna zou tot een slank, schoon meisje opgroeien, en alle geluk, dat een teeder moederhart haar toewenschte, zou haar deel worden.

Zij riep de kleine tot zich, nam haar op de armen, liefkoosde en kuste haar en zag haar diep in de schoone, heldere oogen. Maar verschrikt

liet zij het kind bij zich neer glijden. Het meisje zag haar zoo scherp en zoo verstandig aan, alsof zij moeders gedachten raadde. Terstond daarop lachte Johanna weer, zoo kinderlijk, zoo blij en ongedwongen, dat de moeder wel moest meelachen, maar van nu af legde zij zich met een ver-

het verhelpen. Zij vroeg raad bij doktoren en oude ervaren vrouwen, zij liep uren ver om de hulp in te roepen, het was alles te vergeefs. Niemand kon haar die zware beproeving besparen, niemand kon het kind helpen. De arme moeder vergeet vele en tallooze tranen, want wat was de

schrikkelijken angst ter ruste en stond er weer mee op. Haar blik rustte met een heimelijken maar des te pijnlijker angst op het kind, voor welks geluk zij haar leven veil had.

Niet lang daarna werd deze vrees, verpletterende zekerheid. Haar kind, hare lieve kleine Johanna was gebrekkig en niets of iemand ter wereld kon

eenzame vrouw dierbaarder op deze wereld, dan haar eenig kind? Dikwijls wierp zij zich in wanhoop op de knieën naast Johanna's bedje en schreide tot God, haar het leven te ontnemen, haar met ziekten te bezoeken, maar haar kind dezen vreeselijken last niet op te leggen.

Dan kwam de gedachte bij haar op, of zij

het voor Johanna zelve niet geheim zou kunnen houden. Zij wilde haar kind voor de oogen der wereld verbergen, opdat het nooit een vergelijking met andere kinderen behoefde door te staan. Maar alle leed laat zich niet verbergen, niet elk verdriet kan men heimelijk meedragen, veel, wat God ons zendt, moet voor het oog der wereld gedragen worden. Wel schijnt het ons daarom nog zwaarder, ja ondragelijker, want de woorden der menschen zijn liefdeloos en koud, hun oordeel gevoelloos, en toch kan een goed, deelnemend woord uit een liefderijk hart, ja zelfs een vriendelijke blik of een bemoeidigend lachje een arm terneergebogen hart den gemeenschappelijken korten levensweg dikwijls verlichten en hem over de steenen des aanstoots heenhelpen.

Hoe zou Johanna in de eenzaamheid kunnen opgroeien. Zij moest immers evenals de andere kinderen de school bezoeken, en hiervoor was de arme moeder zoo bevreesd. Maar eer het zoover kwam, toonde God haar en haar kind welk een schat Hij het meisje voor dit leven had geschonken.

Johanna's heldere stem had zich reeds dikwijls laten hooren, wanneer zij in de kerk de schoone liederen meezong, ze naderhand thuis herhaalde en ook wanneer zij buiten voor het schoolgebouw hare stem aan het gezang der kinderen paarde. Zij zong bijna altijd, zonder dat iemand er tot nu toe op gelet had.

Eens werd hare moeder wegens werkzaamheden in de pastorie ontboden; zij nam de kleine mee, maar liet haar in den gang staan, terwijl zij bij de predikantsvrouw de kamer binnenging. Plotseling hoorde Johanna in hare nabijheid de tonen van een piano. Zij stond verbaasd. Onwillekeurig ging zij op het geluid af, dat haar magnetisch scheen aan te trekken. Zij stiet eene deur, die aanstond, open en met verwondering zag de predikant, toen hij ophield met spelen, het kind naast zich staan. Met schitterende oogen en hoogroode wangen zag zij naar de vingers, die zulke tonen konden tooveren, waarna zij hare kleine hand snel aan de toetsen bracht. Een kreet van verrukking ontsnapte hare lippen, toen ook haar vingertje aan het instrument een klank ontlokte.

Daarop schoof zij de hand van den predikant weer naar de toetsen en zeide: »meer, meer!»

De predikant nam hare hand en liet haar zien, dat zij door met den vinger op de toetsen te drukken verschillende tonen te hooren kreeg en speelde daarna nog een koraal. Met ingehouden adem zag de kleine toe, telkens verlangde zij naar meer en was eindelijk door hare moeder slechts met moeite te bewegen, de pastorie te verlaten. Den volgenden morgen verlangde zij alweer er heen te gaan en onder vele verontschuldigungen verscheen de vrouw andermaal met haar kind in de pastorie. De kleine liep terstond naar het instrument, tikte met hare vingertjes op de toetsen en luisterde met verrukking naar de klanken.

Dit was het begin van het muzikale onderricht, dat zij in de pastorie zou ontvangen. De predikant beschouwde het groote talent in het kleine, gebrekkige lichaam als eene groote genade Gods voor haar en aan zijne hartelijke deelname had Johanna het ook te danken, dat hare eerste schooljaren zoo gelukkig en onschuldig verliepen, zonder dat zij het verschil vermoedde, dat er tusschen haar en hare gelukkiger kameraadjes bestond. Wel verreed zij de gemeenschappelijke spelen, echter niet omdat zij aan hare gebreken dacht, maar omdat zij naar hare muziek verlangde. De tijd, dien zij aan andere dingen besteedde, scheen haar verloren toe.

De predikant wist eenige welgestelde menschen belang in te boezemen voor het begaafde kind, en op een Kerstfeest was hij in staat haar eene oude piano als geschenk aan te bieden. Hare vreugde was onbeschrijfelijk. Zij viel hare moeder om den hals en riep uit: »Moeder! Zoo gelukkig als ik heden ben, kan de koning niet zijn!»

De arme moeder dankte den Heere God, die haar ook in dit kind der smarten zooveel barmhartigheid en goedertierenheid bewees.

Van nu af bracht Johanna al haar vrijen tijd aan de piano door. Zij kon van de school niet spoedig genoeg thuis komen en was altijd gelukkig bij haar geliefd instrument.

In de pastorie waren gasten en eenige dames, welke het kleine wonderkind eens wilden hooren spelen. De predikant was trotsch op zijne leerlinge. Hij liet haar gaarne voor anderen spelen, want hij hoopte haar daarmee van nut te zijn, daarom liet hij haar dan ook terstond halen.

De school was uit, Johanna kon komen; opgetogen van blijdschap maakte zij zich gereed en spoedde zich naar de pastorie, uit welker venster haar eene dame reeds toewenkte.

»Wien knikt gij toe, wie is daar?» riep eene stem van binnen.

»De kleine pianospeelster komt,» zeide de dame, het hoofd omwendende.

»De kleine gebochelde? Het arme kind! Welk eene beproeving voor eene moeder, zulk een kind te hebben!»

»Toch niet!» hernam de andere, maar Johanna hoorde hare woorden niet meer. Zij was blijven staan en zag om, wie die woorden konden gelden. Er was echter niemand in de nabijheid. Zonder zich rekenschap van haar doen te kunnen geven, sloeg zij een anderen weg in, die buiten het dorp leidde. Werktuigelijk liep zij tasschen het golvende graan, dat hare kleine figuur geheel verbergde. Telkens weer hoorde zij de woorden: »De kleine gebochelde! Welk eene beproeving voor eene moeder zulk een kind te hebben!»

Zij kon er zich geen duidelijk begrip van vormen, maar zij gevoelde, dat deze woorden eene menigte kleine voorvallen ontsluitden, waarop zij tot nu toe niet gelet had. Het medelijden der andere kinderen, waarvan er altijd een bereid was, haar bij te staan, wanneer zij ergens niet bij kon, wanneer zij ongemakkelijk zat, iets liet vallen en meer dergelijke kleine diensten. Ook de blik en de woorden van den onderwijzer gisteren gedurende de les begreep zij nu. Hij had den kinderen verteld van een volk uit vroegere tijden, welks misvormde kinderen ter dood gebracht werden, omdat volgens de destijds heerschende meening alleen een schoon gevormd mensch eene schoone ziel kon hebben.

»Eene vreeselijke, beklagenswaardige dwaling,» zoo besloot hij, »waartoe alleen een volk kan ver-

vallen, dat het licht des Evangelies derft. Want is het lichaam geen omhulsel, dat vergaet, op welks schoonheid het niet aankomt? Onze Heer en Heiland heeft gezegd: »Niet die schade lijdt aan het lichaam, maar aan de ziel, verliest het grootste.» Bij God komt het lichaam, dat weer tot stof wordt, niet in aanmerking, maar wel de ziel, die Hij weer tot Zich neemt, zooals zij van Hem is uitgegaan. Niet het vat, maar de inhoud is het ware.»

Met eene voor Johanna onverstaaanbare uitdrukking hadden de oogen van den onderwijzer op haar gerust, ook van de kinderen had zij menigen blik tersluiks opgevangen. Nu wist zij voorgoed, dat het medelijden was geweest — medelijden met haar, de kleine gebochelde — en zij had zich over die blikken verwonderd.

Het kleine schepsel zette zich op den grasrand aan den weg neer onder de gouden aren. Boven haar hoofd fladderden de vlinders in de warme zomerlucht, kevers kropen bij de grashalmen omhoog en aan den helder blauwen hemel dreeven kleine witte wolkjes. Johanna was zich niet bewust, waarom zij juist hierheen was gegaan en dit plekje had opgezocht, waar zij alleen kon zijn; onwillekeurig gevoelde zij zich hierheen getrokken. Met verwarde, onrustige blikken zag zij naar de vlinders en muggen en dacht daarbij aan verschillende voorvallen, uit haar kort leven. Het was alsof de woorden die zij gehoord had, zekere snaren in haar binnenste hadden aangeraakt, die nu natrilden en welke klanken nu langzamerhand verstaanbaar voor haar werden. Zij verstond nu woorden en opmerkingen, die zij achteloos had aangehoord en die zonder indruk achter te laten bij haar waren voorbijgegaan. Ook de woorden van den vriendelijken predikant kregen nu beteekenis voor haar. Deze had namelijk eens gezegd: »Welk eene gave hebt Gij, Heere God, dit kind gegeven in de plaats van hetgeen haar ontbreekt! Uwe onuitsprekelijke genade gaf haar het blijvende voor het vergankelijke.»

Eindelijk zag zij langzaam om zich heen, alsof alles wat zij kende haar vreemd geworden was en zij zich daaraan eerst weer moest gewennen,

Daarna stond zij op en liep zonder zich ergens op te houden naar huis, waar zij hare moeder om den hals viel en haar met half verstikte stem vroeg: »Moeder, moeder! Ben ik — ben ik bultig?»

Het werk ontzonk de handen der arme moeder, zij sloeg de armen om haar geliefd en veel beweend kind, en terwijl haar groote tranen over de wangen rolden, drukte zij de kleine vast aan haar hart en zeide: »Maar gij weet immers, Johanna, dat allen u niettemin liefhebben!»

Met een bitteren kreet drong het kind zich nog vaster tegen haar moeder en begon hartverscheurend te weenen.

Wat kon de arme moeder zeggen om haar te troosten, zij, die zelve zooveel troost noodig had? Zij nam haar kind op de armen, wiegde en liekkoosde het onder het uiten der vlelendste woorden tot haar blik op de piano viel. Met ongeoeffende hand ontlokte zij daaraan eenige tonen. Johanna

hief terstond het hoofd op, een gevoel van hoop doorstroomde het kleine, gebrekkige lichaam, zij liet zich neerglijden en plaatste zich voor de piano. Zoodra hare vingers de toetsen aanraakten, verdween de wanhopige uitdrukking harer oogen en het kleine gezichtje met zijn scherpe, onkindelijke trekken verhelderde. Zij speelde, maar wat zij speelde, stond niet op papier; voor de eerste maal gevoelde zij zich in staat in tonen te spreken.

Met gevouwen handen stond de moeder achter haar en luisterde naar de klanken, die de bekwame kleine vingers van haar kind voortbrachten en waarin zij al haar kommer en verdriet neerlegde. En evenals de eerste verwarde tonen in eene heldere eenvoudige melodie overgingen, zoo bedaarde ook de stormachtige golven harer wanhoop en de kleine werd kalmer.

(Slot volgt.)

ONZE PLATEN.

MARIA VAN BOURGONDIE.

(Zie bladz. 341).

Maria van Bourgondië was een dochter van Karel den Stouten, werd geboren in 1457 en had dus bij den dood haars vaders den leeftijd van twintig jaren bereikt. Onder weinig gunstige omstandigheden aanvaardde zij de regeering en geraakte al aanstonds in moeilijkheden met den Franschen koning Lodewijk XI die aanspraken deed gelden op Bourgondië, dat, naar hij beweerde, als mannelijk leen niet door vrouwen mocht geregeerd worden. Lodewijk XI wist er echter raad op, om de zaak in der minne te schikken. Hij bood Maria de hand aan van zijn zoon Karel, die toen nog een kind was van 8 jaren,

en daarvoor kon zij dan tevens op zijn bescherming rekenen.

Maria had hierin echter geen zin en zocht steun bij hare onderzaten, aan wie zij onderscheidene voorrechten verleende, bekend onder den naam van het Groot Privilege en dat door velen gehouden wordt voor een der grondwetten van den Staat. Zij huwde met Maximiliaan van Oostenrijk, maar haar echt bleef kinderloos, zoodat de aartshertog haar bij haar overlijden in 1482 opvolgde. Zij stortte op een valkenjacht met haar paard, verborg uit overdreven kieschheid de gevolgen daarvan, weigerde geneeskundige hulp en stierf in den bloei haars levens. Zij wordt geroemd als een vrouw stil van aard, met een zacht karakter, die vele huiselijke deugden bezat.

EEN SCHIJNBAAR NIETIG LEVEN.

(Een Kerstverhaal.)

Door J. VAN 'T LINDENHOUT.

(Vervolg en slot van bladz. 351.)

De moeder was reeds lang weer aan haar werk gegaan, maar Johanna werd niet moede te spelen en zich opnieuw in de tonen te verdiepen. Eindelijk vielen de avondschaduw in het kleine vertrek. De moeder stond op en legde hare hand op Johanna's schouder. Het kind zag op.

»Mijne lieve kleine Johanna moet nu naar bed gaan.» Bezorgd zag de moeder in het kleine bleeke gezichtje van haar kind.

Johanna's stralende blikken verdoofden, zij ontwaakte uit haar diepen droom. Zonder een woord te zeggen, volgde zij hare moeder en spoedig bescheen de maan de stille kleine gestalte in het korte bedje, terwijl hare groote oogen onafgewend naar het schitterend gesternte blikten.

Den volgenden morgen ging zij als gewoonlijk naar school, maar de scherpe blik der moeder zag wel, dat hare kinderlijke vroolijkheid verdwenen was. Van nu af leefde zij onder den druk van het bewustzijn, anders te zijn, dan andere kinderen en zij lette nauwkeurig op alle woorden en gebaren harer kameraadjes.

Een bijzonder gewichtige gebeurtenis werd eens bij het uitgaan der school zoo druk door de kinderen besproken, dat niemand op Johanna lette. Tevergeefs trachtte zij haar doek te krijgen, die door een der grootere meisjes heel hoog was opgehangen. Zij begon bitterlijk te schreien. Terstond verzamelden alle meisjes zich om haar heen, gaven haar het verlangde, liefkoosden haar, spraken haar toe en verweten elkander wederkeerig niet beter te hebben opgepast.

»Maar waarom?» vroeg Johanna met een smartelijken trek om den bleeken mond. »Waarom zegt gij het niet?» riep zij snikkend. »Gij doet het, omdat ik gebocheld ben.»

Zwijgend en ontsteld zagen de kinderen elkander aan. Wie had dat woord tegen het verbod van den onderwijzer gebezigd en het aan Johanna gezegd?

»Neen, maar omdat wij u allen liefhebben,» zeide eindelijk een grooter meisje en boog zich vriendelijk tot haar neer.

Johanna zag haar een oogenblik aan en barstte toen in tranen uit. »Maar ik ben toch gebocheld, niet waar?» fluisterde zij en in hare vraag weerklonk eene laatste, zwakke hoop, dat het toch nog bedrog kon zijn.

»Gij weet immers, dat ik hink, maar gij hebt mij daarom toch lief, niet waar?» vroeg de andere, die niet recht wist, wat zij het kind zou antwoorden. »En Lina heeft een stijven arm. —»

»En Grietje ziet niet goed. —»

»En Jetje is scheel. —»

»En Marie kent nooit haar versje. —»

»En Louize hare sommen niet —» riepen de kinderen door elkander. Het meisje trok Johanna naar zich toe. »Houdt gij daarom minder van ons?»

Met bevende lippen zag Johanna haar aan. »Dat is alles heel iets anders, ik kan het zoo niet zeggen. Waarom zou ik u niet liefhebben? Maar ik —»

»Weet gij niet, wat de onderwijzer zegt?.....

Dat wij u dankbaar moesten zijn, wanneer gij ons liefhadt, want door uw groot en schoon talent —," bij deze woorden verhief zij hare stem en zag trotsch en zegevierend om zich heen of de anderen het wel hoorden, hoe goed zij de woorden van den onderwijzer onthouden had.

»Neen, hij zeide, het was eene gave des hemels," verbeterde eene andere.

»Neen, dat zeide de dominé."

»Ja, en hij zeide ook nog, dat wij wel rond konden loopen en spelen, wij hadden geene — geene —"

»Verantwoording!" klonk het van verschillende zijden.

»Ja, maar Johanna wel — en zij had dus haar tijd noodig, om deze gave te ontwikkelen. —"

»Talent! Hemelgave!" riepen allen door elkander, en Johanna sloop stil en onbemerkt de deur uit. Eene drukkende last viel de moeder van het hart, toen zij Johanna met een kalm, rustig gelaat thuis zag komen.

»Moeder, ik ben nu niet treurig meer," zeide de kleine en vleide zich tegen haar aan.

»Gij hebt immers ook uwe piano en kunt eenmaal veel geld verdienen, wanneer ik niet meer voor u kan werken," hernam de moeder, terwijl zij hare tranen onderdrukte.

Bij deze woorden beurde Johanna het hoofd op. Haar geest werkte, hare oogen hadden eene zonderling heldere uitdrukking en hare handen waren vast te zamen gedrukt. Eindelijk slaakte zij een diepen zucht en zeide zachtjes: »Dan was ik ook geene beproeving meer voor u, niet waar?"

Inplaats van te antwoorden, drukte de moeder het kind nog des te vaster aan haar hart.

»Weet gij hoe ik het zou kunnen aanleggen? Ik meen om geld te verdienen?" vroeg Johanna een poos later.

»Dat zal de dominé u wel kunnen zeggen," luidde het antwoord.

Eenigen tijd later maakte Johanna zich los uit de armen harer moeder; zij ging echter niet naar de piano, maar zette zich stil in een hoekje en bedekte haar gezichtje met de handen. Haar kinderlijk verstand trachtte zich in te prenten en

duidelijk te maken, dat haar lust voor de muziek eene onmiddellijke gave Gods was. God, de Grootte, de Almachtige, was haar daardoor plotseling zoo nabij, dat zij meende Zijne goedheid te bespeuren en zeker te zijn van Zijne liefde. Zij was zoo geheel anders dan andere kinderen, en toch hielp God haar nu om hare moeder de beproeving te verlichten zulk een kind te hebben. Deze gedachte, hoewel eerst nog verward en dikwijls teruggedrongen door eene onweerstaanbare opwelling van smart, behield ten slotte toch de overhand om haar nooit weer te verlaten.

Het was winter. In dichte, groote vlokken viel de sneeuw van den hemel en bedekte alles als met een sluier, men kon er nauwelijks doorheen zien en op een afstand van weinige schreden niets meer onderscheiden. Eene nietige, zeer kleine gestalte bewoog zich door den kom van het dorp. Van tijd tot tijd bleef zij staan om adem te halen en het pak, dat zij droeg, op den anderen arm te nemen, want het was groot en zwaar. Eindelijk had zij hare bestemming bereikt, een smal huis van vele verdiepingen, in de nabijheid eener kerk, een buurt, waar de huurprijzen laag zijn, maar het daglicht spaarzaam en frissche lucht bijna onbekend is. Het viel haar moeilijk de lange, steile trappen te beklimmen en zij hijgde naar adem, toen zij eindelijk eene der vele deuren opende. Haastig wierp zij toen haar doek af, sloop stil de kamer binnen en riep luid, terwijl zij het pak omhoog hield: »De kerstgeschenken komen! De kerstgeschenken komen!"

»Zijt gij daar eindelijk, Johanna?" riep de welbekende stem der moeder. »En wat brengt gij alzoo mee?"

Johanna wierp het pak op de tafel en omarmde hare moeder, wier grijze haren en rimpelig gelaat van moeilijke en kommervolle tijden getuigden.

»Moeder, ik ben zoo rijk, dat ik wat geld kwijt moest! Zie eens hier, hier is de warme huisjapon, waar gij reeds zoo lang naar verlangd hebt, hier uwe lievelingsthee, wat ham en boter voor heden avond, en hier —" Johanna klingelde met een beursje — nog verschrikkelijk veel geld."

Het klonk echter niet naar veel, toen zij het op de tafel wierp en hare moeder weer om den hals viel.

»Moedertje! Het eerste begin, mijne eerste lessen! Eindelijk kan ik beginnen, u de beproeving te verlichten, zulk een kind te hebben.»

»Johanna, Johanna! Zeg dat nooit weer, wanneer gij mij niet boos wilt maken! Zijt gij niet de vreugde mijns levens? Wat moest ik zonder u beginnen?!»

Met een snikkend geluid verbergde Johanna haar gezicht aan de borst harer moeder. »Lief, lief moedertje,» fluisterde zij.

»Maar Johanna, is het wel verstandig uw eerste en zuurverdiende geld voor zulke dingen terstond weer uit te geven? Denk toch aan de schuld, die wij hebben!»

Johanna's blijdschap verdween. Met een treurigen blik zag zij naar de kleinigheden, waarvan zij zich bij het overhandigen zooveel vreugde had voorgesteld, die haar moest schadeloos stellen voor zoo menig pijnlijk uur. Zij schenen nu ook haar zelve nutteloos en overbodig toe. Zij mocht nu alleen aan de delging harer schulden denken. Schulden? Ja, hoe gering ook, waren zij toch groot genoeg om de rust en den vrede der moeder te verstoren, die maar niet kon gelooven, dat Johanna ooit in staat zou zijn, ze af te doen. En wie bij ondervinding weet, welk een hinderpaal eene kleine schuld kan worden, hoe moeilijk het is over te houden, wanneer het noodzakelijke nauwelijks voorhanden is, die zal haar gevoelen deelen. Van het kleine kapitaal, dat Johanna's opleiding aan de muziekschool mogelijk maakte, moest rente en aflossing betaald worden. En het leven in deze stad, waarin ze nu woonde, was zoo duur. Zou Johanna ooit genoeg kunnen verdienen, om in alle behoeften te voorzien, aan alle eischen te voldoen? Johanna was piano-onderwijzeres, maar hoeveelen waren er niet, die dezelfde loopbaan volgden! Was het voldoende, dat zij de geduldigste, de liefdevolste onderwijzeres van allen was? Voorzeker, er was geene onderwijzeres, zoo zachtmoedig, zoo bescheiden en zoo goed, die door hare nederigheid, zoo alle,

zelfs de scherpste tongen ontwapende, maar zouden de anderen haar juist daarom niet vooruitkomen, omdat de persoon bij de mededingers zoo dikwijls den doorslag geeft?

»Waarom zit ik nog in het donker?» vroeg Johanna eindelijk. »Wil ik de lamp aansteken?»

»Nee, nog niet! Speel eerst eens wat, Johanna,» zeide de moeder en Johanna zette zich voor de piano en speelde. Wel anders, dan jaren geleden in het stille dorp, veel flinker, voller, met meer bezieling, maar evenals voorheen rolden de tranen over de bleeke, ingevallen wangen der moeder.

Toen Johanna geëindigd had met spelen, legde zij haar gezicht tegen dat van hare moeder.

»Moedertje, gij hebt geschreid! Weet gij niet, welk verdrag wij gesloten hebben? Schreien moogt gij nu niet, daartoe bestaat, zooals gij zelf zegt, geen reden meer.»

»Maar van blijdschap en van dankbaarheid mag ik toch weenen, dat moet gij mij toestaan,» hernam de moeder aangedaan. »Van blijdschap over uw heerlijk talent en uit dankbaarheid, dat God mij nog in staat stelt, mij nog altijd in Hem te kunnen verblijden, al zal ik uwe lieve, vlijtige handen ook spoedig niet meer kunnen aanschouwen en uwe trouwe, goede oogen niet meer kunnen zien.» Een kreet van schrik ontsnapte aan Johanna's lippen. Haar moeder streefde zacht hare dichte, bruine lokken. Ja, reeds lang heb ik het gedacht en even zoo lang en angstig gevreesd. Ik ben vandaag bij den oogdokter geweest, Johanna, en hij —»

»Nee, moeder, zeg het toch niet, ik kan het niet aanhooren! Nee, o neen, gij moogt, gij kunt niet blind worden,» jammerde Johanna.

»Nu nog niet, het kan nog een tijdlang duren,» sprak de moeder, en trok het weenende meisje nader tot zich, »en zelfs dan, wanneer ik blind ben, zal uwe muziek mij altijd troosten en gelukkig maken. Zoolang ik u kan aanhooren, zal ik dankbaar en tevreden zijn. Maar begrijpt gij nu mijne zorgen? Ik ben blij, dat gij nu op eigen beenen staat, maar wanneer ik nu eens opgeroepen werd —»

»Dan zou ik niet langer kunnen leven,» viel

Johanna haar met bleeke lippen en bevende stem in de rede.

»En toch is het de gewone gang, dat de moeders voor de kinderen sterven, Johanna.»

»Maar wij zijn geene gewone moeder en dochter, wij beiden kunnen het niet zonder elkander stellen!» riep Johanna hartstochtelijk. »Wij moeten samen leven en sterven, voor elk onzer afzonderlijk is het leven te zwaar.»

»Misschien is God genadig en barmhartig en ligt ons einde niet te ver uit elkander,» zeide de moeder zacht, met een kommervollen blik op de kleine gestalte. Nauwelijks groter dan een kind van twaalf jaar, was zij ook niet meer ontwikkeld, en de scherpe, verstandige blik van het spitse gezichtje verraste telkens weer.

»Moeder, gij moogt in 't geheel niet meer werken,» zeide Johanna op stelligen toon. »Beloof mij, dat gij, terwijl ik afwezig ben, geen naald zult aanraken.»

»Dat behoeft mij niet meer verboden te worden, Johanna.»

»O moeder! Ik wil voortaan werken en vlijtig zijn, zoodra het mogelijk is, geef ik alleen thuis les en dan behoef ik u niet zoo dikwijf alleen te laten.»

De moeder knikte en streefde de vlijtige handen harer dochter. »Maar eerst de schulden! O, Johanna, die hinderen mij zoo!»

»Eerst de schulden,» zeide Johanna en vouwde de handen. Op haar gezicht stond vastberadenheid te lezen.

—

Johanna, gij zult u ziek maken, wanneer gij zoo voortgaat, overspant gij u,» zeide eene der vele vriendinnen, die zij zich spoedig verworven had.

Johanna schudde het hoofd en lachte daarbij geheimzinnig. »Geloof dat niet! Zoo lang men nog iets op aarde te doen heeft, zoo lang geeft God ook de noodige krachten. Is de arbeid gedaan, dan zal het uitrusten ongetwijfeld heerlijk zijn!»

»Maar ook de menschen, die veel te doen hebben, worden ziek,» hield de ander vol.

»Ja, maar daartoe heb ik geen tijd!» sprak Johanna lachend.

»Uwe zenuwen zullen het niet uithouden, altijd en eeuwig met kinderen om te gaan.»

Johanna glimlachte. Alle kinderen hielden veel van haar en nooit is het een kind ingevallen haar te bespotten of minachtend te bejegenen, hare verschijning wekte alleen medelijden in elk kinderhart.

»Dat is voor mij juist het heerlijkste, wat ik ken. Maar hoeveel reden heb ik ook niet, om de kinderen lief te hebben en hun dankbaar te zijn! Natuurlijk kan ook niemand zoo goed weten als ik hoe teergevoelig en lief kinderen kunnen zijn, wanneer ze maar op de juiste wijze daartoe aangespoord worden. Ik weet het bij ondervinding en kan daarom nooit goed genoeg voor kinderen zijn, zij hebben mij altijd het leven veraangenaamd. Het is mij over het algemeen altijd beter gegaan dan iemand vermoeden kan. Zoo iets laat zich niet uitspreken, niet eens in woorden van dank overbrengen.» De tranen kwamen haar in de oogen. »En daarbij,» vervolgde zij weer vroolijk, »bedenk eens, nu wordt de nieuwe paardentram weer voor mij aangelegd.»

»Voor u alleen, lieve Johanna?»

»Welzeker! Voornamelijk voor mij; zij rijdt alle straten door, waar ik leerlingen heb. Gij weet ook niet, dat er nu dubbel zooveel kinderen zijn dan vroeger, en dat allen juist door mij onderwezen willen worden; nu kan ik mijne krachten ontzien en ik behoef geen gebruik meer te maken van de dure huurkoetsen. En hoe vermoeid ben ik dikwijls wel geweest. Zeer zeker, de paardentram komt hoofdzakelijk voor mij, maar tevens ben ik blij, dat ook andere menschen er partij van kunnen trekken. Zulk eene nuttige inrichting wil ik niet voor mij alleen behouden, ik heb zoo heel veel plaats niet noodig, daarom moogt gij allen meerijden. Ben ik nu niet goed?» Schalks lachend wilde zij wegloopen.

»Wacht even Johanna! Gij hebt mij uw nieuwen mantel nog niet laten zien.»

»Hoe ondankbaar van mij! Zie maar eens, is hij niet heerlijk? En zoo groot!» Gij kunt mij gelukwenschen, de heer van F.... is toch een aangenaam, uitnemend man, niet waar? Ik feliciteer hem met zijne verloving.»

»Kent gij hem dan?»

»Ik? Wel neen, ik ken hem in 't geheel niet, maar nu hij geëngageerd is, krijgt zijn meisje altemaal nieuwe kleeren en heeft zij haar wintermantel aan haar zusje gegeven, en deze heeft weer aan mij gedacht!" Johanna's oogen straalden van blijdschap. »Zijn de kinderen nu niet goed op mij? Maar welk een geluk is dat engagement juist nu voor mij! U wil ik het wel zeggen,"

liet zij er geheimzinnig op volgen, »den vorigen winter ben ik dikwijls zeer koud geweest en in stilte heb ik mij reeds dikwijls verwonderd, hoe ik het dezen winter wel zal maken. Ik was reeds van plan mij tot de toovergodin uit het sprookje te wenden, van wie mijne leerlingen altijd alles verwachten, en nu schenkt zij dezen mijnheer eene toekomstige vrouw, die een wintermantel over heeft."

»Maar de vele lessen, die gij geeft, Johanna —»

»Gij denkt, omdat de muziek dikwerf gouden draden om ons spint, zij ook wel een mantel zou kunnen weven. Maar zij zijn helaas te vluchtig, evenals de glinsterende herfstdraden op het veld. Uit spinnewebben groeit geen mantel al zijn ze ook van goud.»

»Maar dezen wintermantel heeft de muziek toch voor u geweven.»

»Nee, het is de heer F., ritmeester. En het mooiste is, dat ik hem in 't geheel niet ken, ja niet eens weet, hoe hij er uitziet, en daarom draag ik mijne dankbaarheid over op alle officieren, die ik zie en wensch hun alle mogelijk goeds.

—

Zoo teergevoelig 'en lief als de kinderen voor haar waren, zoo onbedachtzaam werd zij dikwijls door volwassenen aangesproken. Niet in ieder hart woont de liefde, die gevoelt, wat den ander pijnlijk aandoet.

In het huis eener dame, welke zij hoogachtte en liefhad, had zij gespeeld en stond nog naast de piano, verdiept in de melodieën, toen haar eene dame naderde, die op een toon van beleefde bewondering en beminnswaardige deelname, tot haar zeide: »Prachtig, zeer schoon, gij speelt voortreffelijk, juffrouw! Maar is het geen jammer, uwe kunst zoo te begraven? Waarom treedt gij niet op voor het publiek in concerten, gij zoudt dan spoediger bekend worden en ook veel meer verdienen, dan met les geven.»

Johanna werd bleek en drukte hare dunne lippen vast op elkander. De spreekster zag achteloos in 't rond en speelde met haren waaier. »Denkt gij niet, dat het eigenlijk voordeelijker voor u zou zijn?»

»Dat wel, mevrouw,» antwoordde Johanna, »maar gelooft u, dat ik eene geschikte persoon zou zijn om voor het publiek op te treden? God wijst een ieder den kring aan, waar hij behoort en dien hij niet verlaten mag, maar toont dit mischien niet iedereen zoo duidelijk als mij.»

»Moedertje!» zeide zij 's avonds, toen zij thuis

gekomen de oude vrouw nog op vond, »ik heb nooit geweten hoevele manieren van zien er bestaan. Gij, moedertje, zijt bijna blind en toch ziet gij alles, terwijl andere menschen, met scherpziende oogen, niet eens onderscheiden, wat vlak voor hen ligt.»

»Wat meent mijne kleine Johanna?» vroeg de moeder.

»Uw dochtertje is heden avond niet zoo dankbaar en tevreden als zij wel zijn moest,» antwoordde Johanna, en het was goed, dat de moeder niet zien kon, hoe hare lippen beefden en de tranen haar in de oogen kwamen. »Maar moeder, heden avond dacht ik zoo, dat er menschen zijn, die onzichtbare oogen hebben, oogen, die in het hart zetelen. Deze worden nooit blind en bij u zijn die zoo scherp, o zoo scherp. Bij andere menschen daarentegen zijn ze evenals bij jonge honden, nog niet eens open.»

»Johanna ik begrijp u niet, maar zeker is u iets onaangenaams overkomen!» riep de moeder ongerust en bezorgd, terwijl zij hare dochter tot zich trok en met de handen het gezicht harer lieveling betastte. Zij vond echter geene sporen van tranen, wat haar weer geruststelde.

»Wat zou mij kunnen overkomen, moedertje? Bij alles, wat mij treft, denk ik toch altijd weer aan de groote en bijzondere genade van den almachtigen God, maar ik begrijp haar niet altijd even goed. Alsof het daarop aankwam. Niet waar, moedertje, wanneer wij haar altijd begrepen, behoefden wij haar niet te gelooven? Maar ik wil gelooven, ook wanneer ik niet begrijp. Maar hindert het u, moedertje, wanneer ik nog een heel klein weinigje muziek maak? Heel zachtjes, gij zult er bijna niets van hooren.»

En het arme kleine wezen plaatste zich voor de piano en legde alles, wat haar terneerdrukte, in hare muziek neer; en als altijd vond zij ook nu daarin troost en rust. Vroolijk en blij begroette zij den volgenden morgen de bezorgde moeder, wie bij Johanna's vroolijken morgengroet een steen van het hart viel.

—

De pelsmantel was niet vroeg genoeg gekomen. Hoestend en hijgend naar lucht gaf zij hare lessen.

»Kunt gij uwe scholieren niet bij u laten komen? Al was het dan ook maar voor dezen winter?»

»Nog niet, nog niet! Maar spoedig, tot Kerstmis ga ik nog uit, maar dan! In het vooruitzicht op dit Kerstfeest verheug ik mij als een kind, het is alsof ik het in den hemel zal vieren.»

»Mag ik niet weten, wat gij van plan zijt?»

»Johanna schudde het hoofd. »Ik kan u alleen zeggen, dat mijn levenstaak dan vervuld zal zijn.»

»Dat kunnen weinig menschen van zichzelf zeggen! Maar ik meende, Johanna, dat gij dien voortdurend vervuldet?»

»Dat is nu juist mijn geheim! Ik vrees bijna, dat het daarna te schoon voor mij op aarde zal zijn.»

—

Johanna's hoest nam toe, hare kleine gestalte verviel zichtbaar, veertien dagen voor Kerstmis gaf zij hare laatste lessen. De vrienden vonden haar zwaar ziek en de dokter gaf weinig hoop.

»Mijne Kerstvreugde blijft,» fluisterde zij. »Gaarne had ik nog langer voor mijn moedertje willen blijven leven, maar met Kerstmis houden mijne zorgen op. Het Kerstfeest moeten wij nog samen vieren, zonder haar klein meisje, zou moeder geene ware vreugde hebben. Maar dan kan ik werkelijk hopen, dat zij hare beproeving lief gekregen heeft en met mij gezegd: »God heeft alles goed gemaakt!»

Vijf dagen voor het Kerstfeest lag de kleine

kindergestalte onder een deken van bloemen. De vlijtige onvermoeide handen rustten, om den mond speelde een lieflijke glimlach, op het voorhoofd troonde hemelsche vrede. Talloze kinderen kwamen haar voor het laatst vaarwel zeggen, zij allen hadden Johanna liefgehad.

De arme moeder versierde haar kind tot den laatsten gang. Geen traan in de donkere oogen lenigde hare grenzenlooze smart en telkens weer bevoelde zij het aangezicht en de handen harer geliefde dochter.

»God zal alles goed maken!» fluisterde zij van tijd tot tijd.

Toen de met bloemen overdekte kist eindelijk werd weggedragen, begaf zij zich naar de piano en streek zacht en liefkozend over de toetsen, waaruit Johanna's vingers zulke heerlijke klanken voortbrachten.

Plotseling kromp zij ineen, hare vingers sloegen hard op de toetsen en ontlokten aan het instrument een schril geluid. Zij riep luid: »Roep gij, Johanna? Ja, ik kom!»

Toen de deelnemers van de begrafenis terugkeerden, vonden zij haar bewusteloos liggen op de plaats, waar Johanna zoo dikwijls gezeten had.

Toen de klokken het Kerstfeest inluiden, volgde zij hare lieveling. Haar leven was met dat van Johanna zoo innig verbonden, dat zij alleen niet kon leven, en het schoone feest vond de beide trouwe harten weer vereenigd.

In Johanna's secretaire vond men een pakje met het opschrift: »Kerstgeschenk voor mijne geliefde moeder van haar dankbaar dochttertje.»

Het bevatte de kwitantiën der betaalde schuld.

Ook waar. — De meester: »Wie uwer kan mij zeggen, waar Huss verbrand is geworden?» Na een poosje: »Hoe, weet niemand uwer dat?»

Een klein meisje: »Jan weet het, meester.»

De meester: »Goed, Jan, zeg jij het eens aan die domme jongens.»

Jan: »In het vuur, meester!»

